

Як показує досвід країн, відновленню передують політичне рішення, що базується на геополітичній доцільності та національному патріотизмі щодо визначення моделі розвитку. В Україні для успішної економічної реконструкції необхідні такі послідовні заходи:

- розробка і реалізація сучасної, заснованої на інноваційному розвитку, концепції реконструкції економіки країни з урахуванням реальної геополітичної ситуації;
- визначення ключових (пріоритетних) галузей розвитку, які забезпечать високу конкурентоспроможність товарів і послуг на зовнішніх ринках, а також державна підтримка таких галузей;
- прийняття відповідних законів щодо повної зайнятості, гідної оплати праці, підвищення продуктивності праці, цінової стабільності;
- розробка механізмів використання запозичених коштів та їх контролю;
- прийняття відповідних законів щодо усунення та недопущення надмірної концентрації виробництва і капіталу, уникнення формування монополій;
- недопущення корупції та запровадження економічних механізмів боротьби з нею;
- розробка ефективної соціальної політики, політики зростання доходів і споживання населення;
- створення спеціальних економічних зон і наукових парків.

Список використаної літератури:

1. Хаєцька О.П. Аналіз динаміки ВВП України та інших країн світу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/60.pdf.
2. Гуменюк Л. Соціальна конфліктологія : підруч. – Тема 12: Міждержавні конфлікти. – Львів: ЛДУВС, 2015. – 564 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://pidruchniki.com/78492/psihologiya/mezhderzhavni_konflikti.
3. Лиддел Гарт Б.Х. Стратегия непрямых действий [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://militera.lib.ru/science/liddel_hart1/index.html.
4. Іванов С.В. Економічне відновлення і розвиток країн після збройних конфліктів і воєн: невтрачені можливості для України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://er.dduvs.in.ua>

Кондрачук А. В., здобувач освіти,
науковий керівник: **Міт'яєва Т. Л.**, к.е.н., доцент,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ШЛЯХИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ НА ІННОВАЦІЙНИХ ЗАСАДАХ

Інноваційно-технологічна модернізація як складний ресурсноємкий та капіталомісткий процес потребує суттєвих обсягів інвестицій та відповідного державного регулювання інноваційно-інвестиційного розвитку. Залежність між активністю інноваційної діяльності в країні та зростанням економіки підтверджується практичним досвідом країн як із розвинутою ринковою економікою, так і з трансформаційною. На макро-, мезо- та мікрорівнях інновації виступають найважливішим чинником тех-нологічного розвитку виробництва. Конкурентні переваги країни, певної галузі, регіону, підприємства вирішальною мірою залежать від змістовного наповнення процесів управління інноваційною діяльністю на всіх рівнях господарювання. Лише активне використання інновацій в усіх сферах життєдіяльності дозволяє сформувати стійкі передумови для забезпечення високого рівня національної безпеки країни [1].

У сучасних умовах інноваційна модель розвитку є безальтернативною для багатьох країн, тому що у світі створюються необхідні умови для нового VI технологічного укладу. Це кардинально змінює всю інфраструктуру сфери виробництва на основі використання інноваційних технологій. У відтворювальний цикл залучаються всі галузі національної економіки, які мають необхідний потенціал. Але у разі відсутності необхідного фінансування

та недоступності інноваційних технологій для таких галузей, як авіаційна, космічна, і традиційних в Україні металургії, хімічної промисловості, аграрного сектору, вони можуть втратити свій потенціал і конкурентні переваги. На сьогодні потреба в інвестиційних ресурсах лише для технологічного оновлення національної економіки України становить понад 1 трлн дол. США. Однак сучасний стан світового господарства (глобальна економічна нестабільність, кризові явища у сфері державних фінансів у різних країнах світу) та складний стан національної економіки ускладнюють пошук необхідних джерел і ефективних механізмів і інструментів фінансового забезпечення. За таких умов актуальним стає розроблення і реалізація ефективної стратегії модернізації економіки з урахуванням наявних внутрішніх і зовнішніх перешкод [6].

Модернізація національної економіки – одне з головних завдань, що стоять перед країнами з ринками, що формуються, зокрема України. У фаховій літературі модернізація розглядається як технологічні та структурні трансформації в національній економіці, які приводять до зниження її залежності від кон'юнктури на світових сировинних ринках, підвищення якості та продуктивності праці, до зростання частки виробництва інноваційної продукції у структурі ВВП, поліпшення добробуту населення і в кінцевому підсумку підвищують конкурентні переваги країни у світовому економічному просторі [7; 8]. Необхідність подолання інноваційної та технологічної відсталості української економіки зумовила появу у науковій літературі поняття «інноваційна модернізація» [9, с. 5–6].

На нашу думку, таке словосполучення можливе для використання, аби підкреслити, що модернізація – це процес якісного удосконалення продуктивних сил шляхом впровадження інновацій. Отже, модернізація – це багатовимірне та складне явище. Тому у сучасних умовах для забезпечення сталого економічного зростання країни необхідно здійснювати модернізацію не лише економіки, а й усіх сфер суспільного життя. Оскільки модернізація – це не лише реструктуризація економіки, а це формування науково-технічної та інноваційної стратегії держави, шлях розбудови країни в певному напрямі [6, с. 115]. Саме держава визначає джерела та шляхи мобілізації інвестиційних ресурсів для модернізації економіки. Її проведення передбачає інтенсифікацію процесу економічного відтворення шляхом подальшого розподілу праці, ефективного використання всіх наявних ресурсів, розвитку науки та раціонального управління [6].

Про необхідність застосування стратегічного підходу до процесів модернізації наголошується у працях Я. Жаліла [10] та інших дослідників. Наприклад, Ю. Кіндзерський вказує на необхідність проведення реструктуризації виробничої сфери національної економіки відповідно до визначених стратегічних пріоритетів, яка потребує певних взаємоузгоджених управлінських рішень, мобілізації ресурсів і часу. Тому вона має здійснюватися на засадах державного стратегічного управління [10]. А це означає, що питання розроблення науково обґрунтованої стратегії чи програми модернізації економіки залишаються актуальними.

Як показує світовий досвід, різні країни починали модернізацію за відповідних обставин та продемонстрували, що саме динаміка таких процесів дозволяє дійсно подолати відставання від глобальних лідерів, для яких вона забезпечує збереження позицій. Найвагоміших результатів, наприклад, в економічній модернізації досягли Японія (з 8% від найкращих показників модернізації у 1960 р. до лідируючих позицій у 2000 р.) і Південна Корея (відповідно, від 4% до 52,3%). Але при цьому є низка країн, які, навіть намагаючись здійснити певні реформи, за показником економічної модернізації залишаються немодернізованими або частково модернізованими (зокрема, Бразилія, Мексика, Індія, Україна) [5].

Серед найбільш суттєвих проблем, що стримують адаптацію механізмів інноваційного розвитку, є деформовані структурні співвідношення в національній інноваційній системі. Спостерігається висока концентрація вчених в академічному й університетському секторах на фоні недостатнього рівня розвитку галузево-корпоративного сектору. Так, науковий кадровий потенціал зосереджений переважно в установах системи НАН України та

університетах на протигагу галузево-корпоративному сектору [10]. Не менш складною проблемою є відставання України від інших країн за показниками науково-технологічного розвитку, який залишається вкрай нерівномірним. З високим (у тому числі світовим) рівнем досягнень в одних сферах співіснують проблемні зони технологічного відставання, розміри якого набувають деструктивних масштабів. Ці диспропорції розвитку регулярно фіксуються як вітчизняними статистичними дослідженнями, так і світовими рейтингами конкурентоспроможності та інноваційної готовності. За даними дослідження, здійсненого в межах підготовки Стратегії інноваційного розвитку України на 2010–2020 рр. в умовах глобалізаційних викликів, до 75% вітчизняного наукового потенціалу сьогодні використовується для підтримки вже досягнутого науково-технічного рівня економіки, лише незначна частина орієнтована на цілі оновлення на сучасному рівні наукових знань [5; 10].

Протистояння негативним зовнішнім чинникам та сталий розвиток національної економіки стає можливим лише за умов належного фінансового забезпечення розвитку інноваційних процесів. Слабкість системи фінансування, кредитування, інвестування, відсутність державної фінансової підтримки, податкових преференцій для суб'єктів інноваційної діяльності чинить негативний вплив на формування інноваційно орієнтованої економіки, участі країни в торгівлі високотехнологічною продукцією. Адже така економіка має чітко визначену спрямованість відтворювального процесу на досягнення технологічної конкурентоспроможності за рахунок продукування наукових знань та інновацій, високої ефективності виробництва [10].

Таким чином, модернізація економіки України на інноваційних засадах повинна здійснюватися через структурні перетворення у науково-технічній сфері, розвиток високотехнологічних виробництв, зростання інноваційної активності підприємств та збільшення випуску інноваційної продукції. Невід'ємною складовою частиною переходу економіки України на інноваційний шлях розвитку є формування в країні ефективної інноваційної системи. Для її створення, зокрема, необхідно підвищити попит на інновації з боку більшої частини галузей економіки, збільшити ефективність сектору генерації знань (фундаментальної та прикладної науки), так як відбувається поступова втрата створених у попередні роки заділів, старіння кадрів, зниження рівня досліджень, слабка інтеграція у світову науку і світовий ринок інновацій та відсутня орієнтація на потреби економіки. У сучасних умовах інноваційна модернізація економіки набуває якісно нового змісту і є однією з передумов розвитку країн світу та підвищення їх конкурентоспроможності на світових ринках. Вона передбачає нарощування інноваційного потенціалу країни, створення умов для розвитку різних галузей економіки, оновлення їхньої матеріально-технічної бази, стимулювання інвестиційних процесів, впровадження сучасного типу виробничих технологій для виробництва інноваційної конкурентоспроможної продукції як на внутрішньому так і на зовнішньому ринках, розвиток безпосередньо на виробництві наукоємних галузей, що забезпечують отримання найкращих результативних показників інноваційних підприємств. Перспективним напрямом дослідження проблем модернізації економіки залишаються комплексний аналіз сучасної практики підтримки інноваційної діяльності в провідних країнах світу та розроблення на їх основі пропозицій і рекомендацій щодо підвищення ефективності інноваційної діяльності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Циганов С.А., Сизоненко В.О. Інноваційна модернізація економіки як основа реалізації національних економічних інтересів. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій». 2015. Випуск 4. С. 101–108.
2. Global Innovation Index 2018 Winning with Global Innovation Author(s): WIPO, WIPO, Cornell University, INSEAD. URL: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018.pdf.
3. Державний комітет статистики України : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
4. Решетило В.П., Островський І.А. Глобальні виклики структурної модернізації економіки України. Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. 2018. Випуск 23. С. 38–43.

5. Сіденко В.Р. Глобальні структурні трансформації та тренди економіки України. Економіка і прогнозування. 2018. № 1. С. 1–30.
6. Геєць В.М. Модернізація в системі «суспільство-держава-економіка». Європейська економіка України. 2014. № 2. С. 111–124.
7. Чухно А.А. Модернізація економіки та економічна теорія. Економіка України. 2012. № 9. С. 4–12.
8. Гриценко А. Методологічні основи модернізації України. Економіка України. 2011. № 2. С. 4–12.
9. Андрійчук В.Г. Інноваційна модернізація вітчизняної економіки: стратегічні орієнтири та механізм їх реалізації. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2010. № 1. С. 4–8.
10. Післякризовий розвиток економіки України: засади стратегії модернізації: аналітична доповідь / Я.А. Жаліло та ін. Київ : НІСД, 2012. 144 с.

Курилова Н. М., викладач,
ВСП «Харківський торговельно-економічний фаховий коледж
Державного торговельно-економічного університету»

ПЛАНУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ І ІННОВАЦІЙНИХ ЗМІН В ПРОЦЕСІ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Забезпечення конкурентоспроможності організації в довгостроковій перспективі ґрунтується на інноваційних змінах в економічній, виробничій, маркетинговій, соціальній, управлінській сферах.

Тому для планування та впровадження інноваційних змін розробляються інноваційні стратегії. Інноваційні стратегії спрямовані на пошук найперспективніших напрямів розвитку організації, випуску нових видів продукції та послуг з використанням наукових досліджень, передових технологій, які забезпечують ефективне використання ресурсів.

Інноваційна стратегія — це узгоджена сукупність управлінських рішень, що впливають на інноваційну діяльність підприємства і мають довгострокові наслідки.

Інноваційна діяльність спрямована на створення та виробництво нової продукції, технології, надання нових послуг. Існує тісний взаємозв'язок між інвестиціями та інноваціями: інноваційні процеси потребують значних інвестицій, в той же час інновації стають джерелами інвестиційних надходжень.

Інновація є кінцевим предметом інноваційної діяльності у вигляді нового товару або товару з заданими характеристиками. Інновації впливають на потенціал розвитку підприємства в довгостроковій перспективі.

Стратегічні зміни - це заміна одного чи декількох елементів внутрішнього середовища підприємства (місії, цілей, ринку, товару, технології, оргструктури, персоналу тощо) іншими по змісту компонентами відповідно до стратегічного плану або під впливом факторів середовища, що несподівано змінилися і викликали необхідність коректування стратегічного плану.

Стратегічні зміни забезпечують перехід організації з теперішнього стану до бажаного, збільшують її конкурентоспроможність.

Між загальною та інноваційною стратегією існує певний зв'язок, який реалізується при впровадженні у виробництво нового продукту. Стратегія впровадження нової продукції визначає, що, коли і як необхідно виробляти, на якому рівні, при яких умовах. Важливе співвідношення стратегії змін і загальної стратегії підприємства, оскільки якщо зміни виникають ізольовано, то їх впровадження опиняється під загрозою.

Інноваційна стратегія забезпечує динамічний розвиток підприємства, впливає на вибір загальної стратегії, визначає тип останньої.

Стратегічні зміни загалом, та інноваційні зокрема, направлені на розвиток та використання потенціалу організації. Вибір інноваційних стратегій обумовлюється станом внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства.